

II JORNADA TÈCNICA ACOLLIMENT I INTERCULTURALITAT

"Benvigudes a l'escola intercultural?"

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Situant l'antiracisme en el centre: més enllà de la interculturalitat

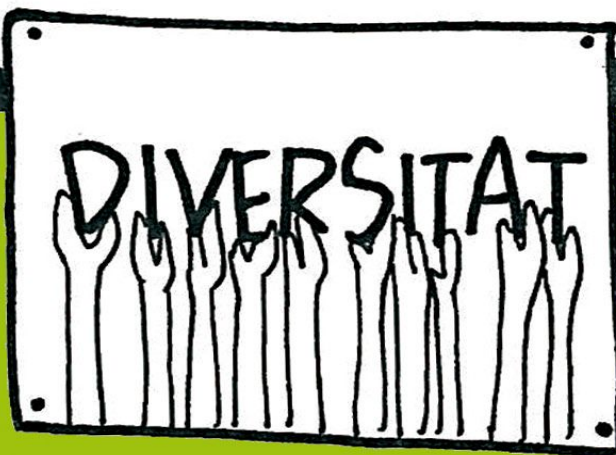
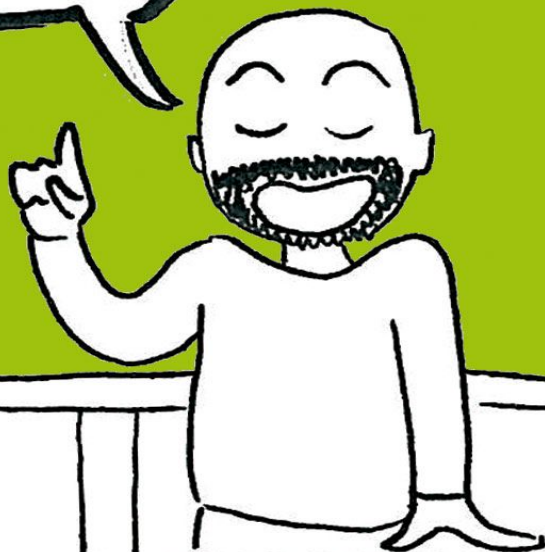
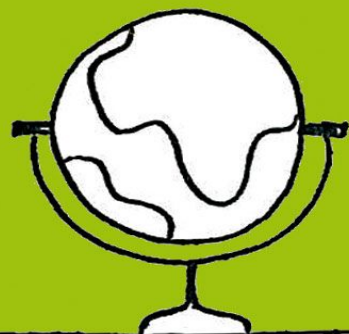
Col·lectiu antiracista AICE
Anàlisi, Investigació i Creació en Educació
aiceantiracista@gmail.com

Un anàlisi crític a la interculturalitat

benvingudes
a l'escola
intercultural

DIVERSITAT

CULTURES DEL
MON

HISTÒRIA UNIVERSAL

MATÈS
INTEGRACIÓ

INTERCULTURALITAT
TIC
CURRÍCULUM
1999

Entendre la interculturalitat com...

“una estrategia, acción y proceso permanentes de relación y negociación entre, en condiciones de respeto, legitimidad, simetría, equidad e igualdad (...) de cambiar no sólo las relaciones, sino también las estructuras, condiciones y dispositivos de poder que mantienen la desigualdad, inferiorización, racialización y discriminación”
(Walsh, 2010, p.4).

Quines desigualtats educatives estructurals?

- Segregació escolar
- Racialització de l'abandonament escolar prematur i el fracàs escolar
- Accés, oportunitats i qualitat dels aprenentatges diferenciats

Taula 1. Total “alumnat estranger” a l’educació secundària per titularitat de centre i nivells i percentatge sobre població total d’alumnat a l’educació secundària. Any 2020.

	ESO	Batxillerat	CFGM	CFGS	PQPI
Titularitat pública	32.533 (15,18%)	6.451 (10,22%)	7.425 (16,35%)	5.050 (12,27%)	1.617 (32,28%)
Titularitat privada	10.078 (8,59%)	1.489 (4,75%)	1.564 (9,42%)	1.805 (8,03%)	662 (30,37%)
Total	42.611 (12,85%)	7.940 (8,41%)	8.989 (14,49%)	6.855 (10,77%)	2.279 (31,70%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d’Educació. Servei d’indicadors i estadística (2020a, 2020b i 2020c)

Notes:

- No inclou dades dels ensenyaments a distància del sector públic.
- ESO: Educació secundària obligatòria.
- CFGM: Cicles formatius de grau mitjà.
- CFGS: Cicles formatius de grau superior.
- PQPI: Programes de qualificació professional inicial.
- El total de Catalunya inclou els alumnes estrangers matriculats a educació especial.

Imprecisió categoria “alumnat estranger”: obtingut a partir de la nacionalitat. En total, 68.674 persones matriculades a educació secundària (ESO, Batxillerat, CFGM, CFGS i PQPI), representant el 12,29% del total de població jove a educació secundària.

Racisme institucional en el sistema educatiu

Racisme institucional en el sistema educatiu

El racisme institucional fa referència a formes en les què el racisme opera a través de **lleis, normatives, documents i pràctiques institucionals** (Carmichael & Hamilton, 1967).

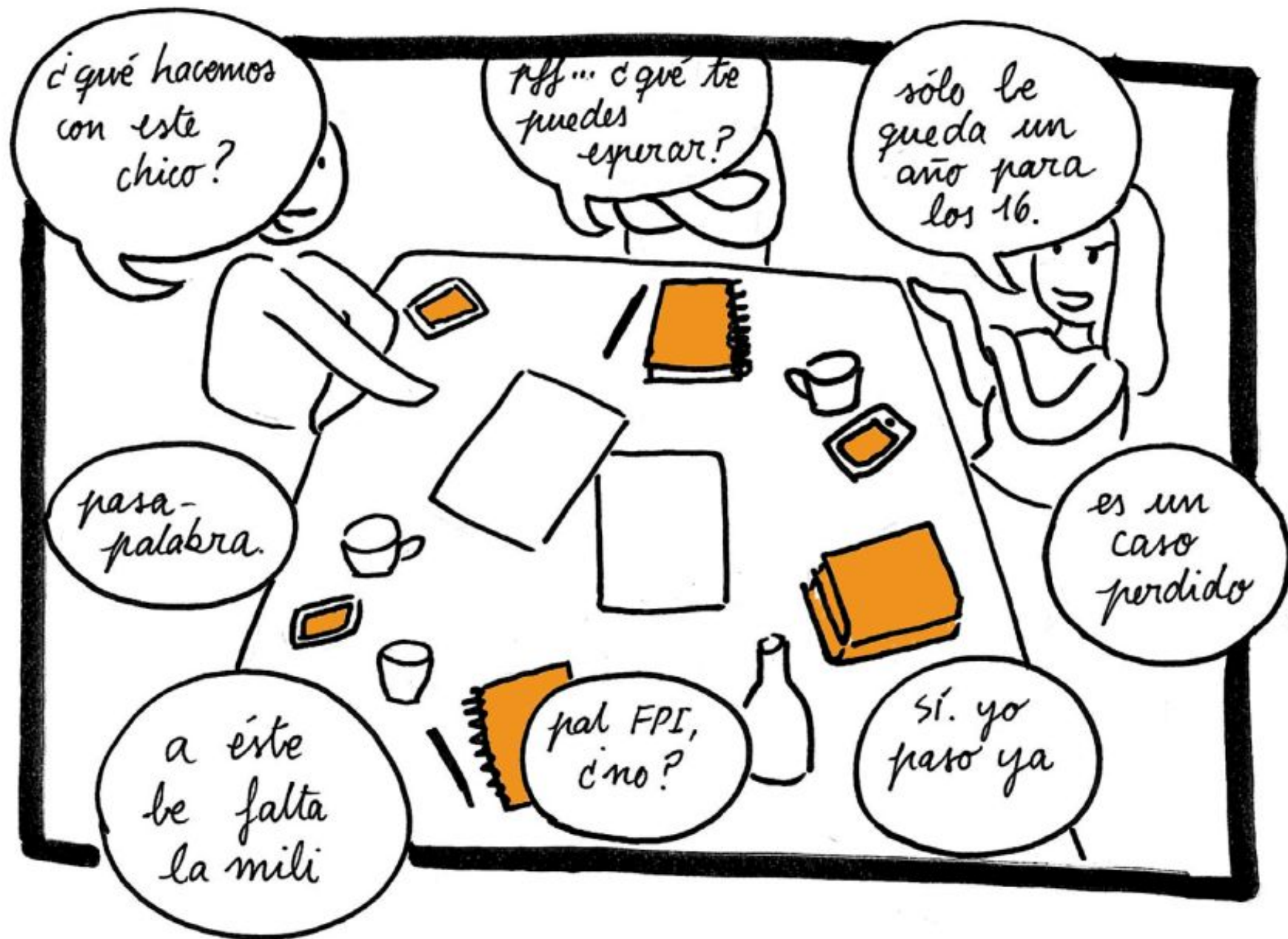
Aquesta atenció a l'estructura del racisme ens permet defugir dels debats centrats únicament en la individualització de l'acte racista.

Racisme institucional en el sistema educatiu

Confrontar el racisme institucional en el sistema educatiu implica, doncs, **identificar i visibilitzar les pràctiques i mecanismes de la institució que racialitzen les trajectòries educatives**, és a dir que generen experiències i trajectòries diferenciades en base a marcadors o construccions racials.

Racisme institucional en el sistema educatiu

Aquestes pràctiques i mecanismes de racisme institucional, quan es donen de manera sostinguda al llarg de les diferents etapes escolars, determinant l'accés al coneixement, a les oportunitats d'aprenentatge, **contribueixen a la creació de trajectòries d'expulsió escolar.**

GRUP A
GRUP B
GRUP C

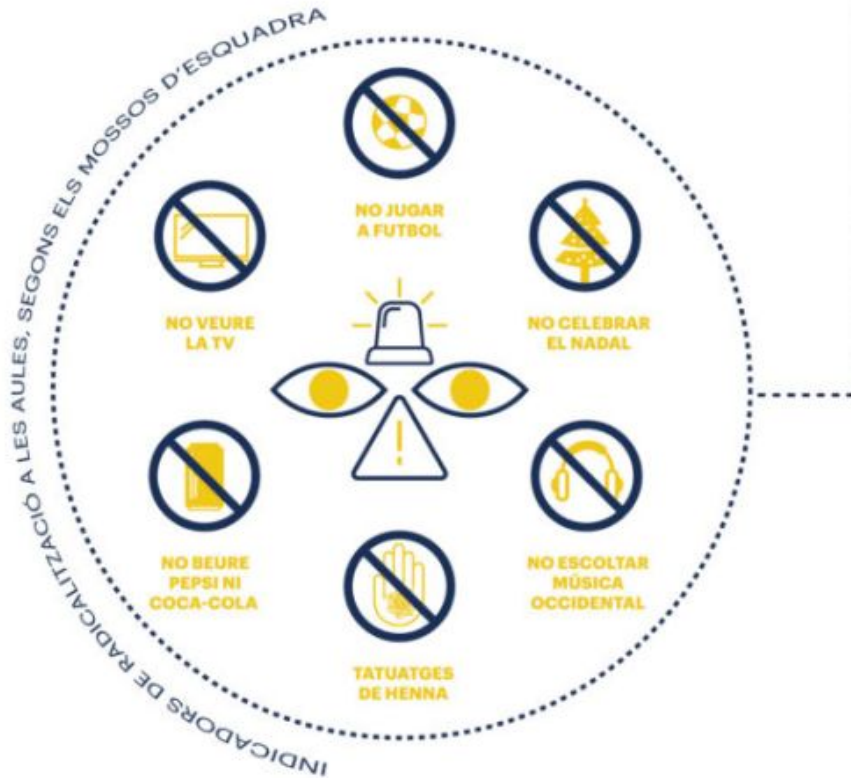

AULES D'ACOLLIDA

Pràctiques de segregació interna

PROCÉS D'ACTIVACIÓ DEL PRODERAI

Font:

<https://directa.cat/no-beure-coca-cola-no-celebrar-sant-jordi-o-esborrar-se-els-tatuatges-son-indicadors-de-radicalitzacio-islamista-segons-els-mossos/>

AGENT DELS MOSSOS D'ESQUADRA

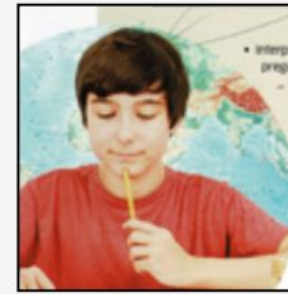
"No beure Coca-Cola, no celebrar Sant Jordi i esborrar-se els tatuatges són indicadors de radicalització islamista"

- Amazian, S. (2021). *Islamofobia institucional y securitización. Análisis del impacto y expansión del paradigma securitario antiterrorista en el ámbito español*. Sos Racisme Catalunya.
- Douhaibi, A. N. i Amazian, S. (2019). *Radicalización del racismo. Islamofobia de estado y prevención antiterrorista*. Cambalache.
- El Jebary Amisnaou, C. (2020). El PRODERAI com a tamís: un dispositiu de control educatiu. *Revista de Treball Social*, 218, 13-27. <https://doi.org/10.32061/RTS2020.218.01>

Font:
<https://www.sosracismomadrid.es/informe-de-investigacion-aprendiendo-racismo-racismo-estructural-en-libros-de-texto/>

(Santillana 1º, p.18)

(Santillana 2º, p.308)

(Anaya 1º, p.18)

(Anaya 3º, p.190)

(Santillana 2º, p.202)

(Santillana 3º, p.129)

(Anaya 3º, p. 277)

(Santillana 4º, p. 324)

A horizontal bar spanning the width of the image. It features a central white rectangular area. This white area is framed by a thick, multi-colored border composed of small, irregular squares and rectangles in various colors including red, green, blue, yellow, and black, creating a pixelated or mosaic-like effect. The entire bar is set against a solid black background.

Fanzine

Si estàs llegint això, sorpresa, estàs de sort!

Volem explicar-te un conte.

Bé, és una història molt real, potser l'has viscut en primera persona, potser ho has vist... però de ben segur que et sonarà. És una història dura, inclús trista, però li volem donar la volta. Abans, t'explicuem qui som i per què ho fem.

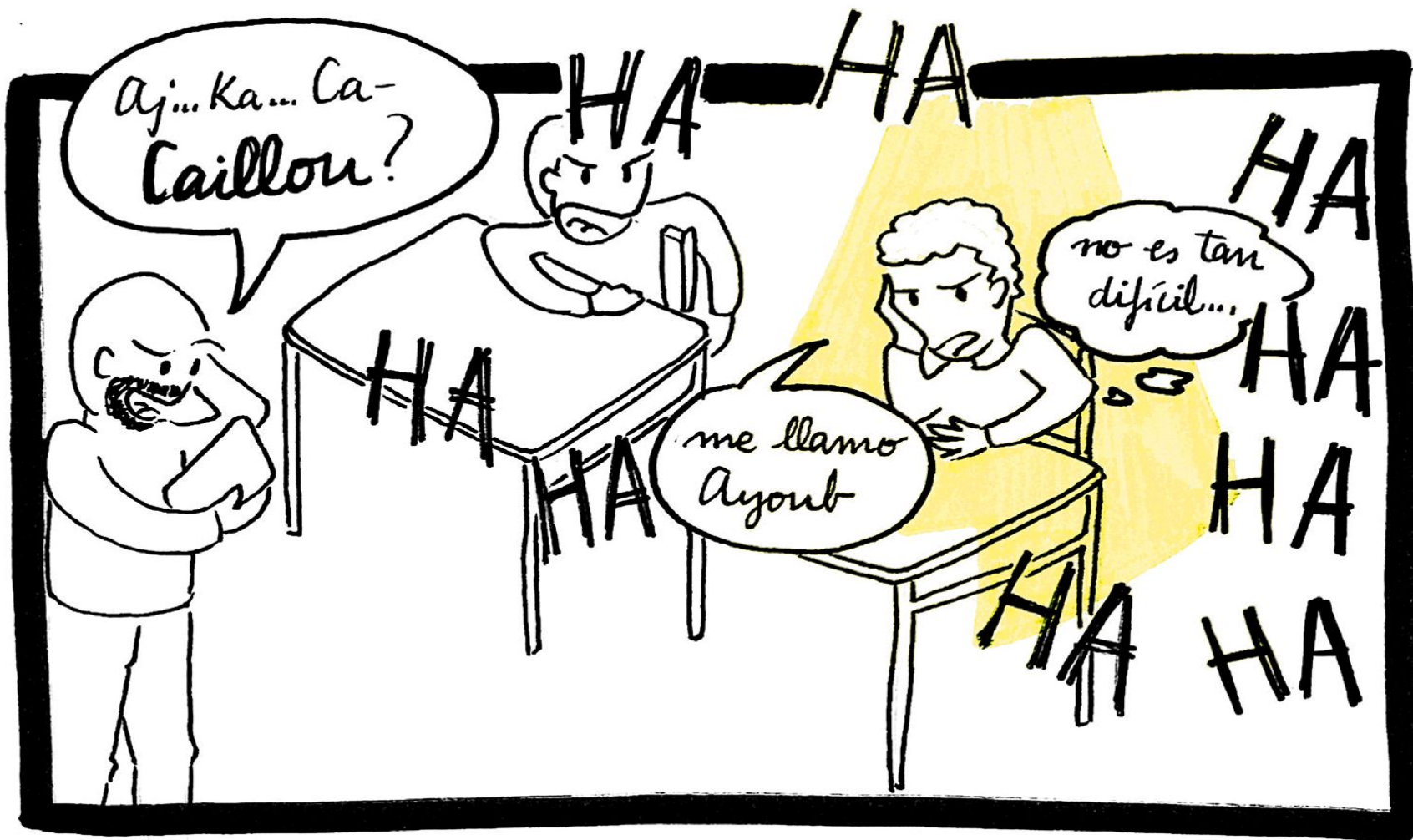
Som un grup de joves que fa anys que vam acabar la secundària. Per això, hem pogut pensar sobre la nostra experiència a l'institut. Tenim molts records, alguns bonics i divertits... però d'altres no tan bonics. Tot i així, hem après coses importants que volem compartir.

La idea més important és que nosaltres no som el problema: ni tu ni jo, ni les nostres famílies, ni les nostres formes de ser i pensar. El problema té un altre nom: RACISME. Sí, segurament estareu d'acord. Però atenció, el racisme va més enllà d'insults i de burles. El racisme també es troba a l'aula, als llibres de text, etc. I és hora de saber identificar-ho, de dir-hi prou i capgirar-ho. Esperem que això t'ajudi a fer-ho.

SI ET DIUEN QUE LA TEVA ESCOLA ÉS INTERCULTURAL, AIXÒ VOL DIR QUE EL PROFESSORAT I L'EQUIP DIRECTIU...

EVITARÀ, INTERVINDRÀ I T'ACOMPANYARÀ QUAN PATEIXIS ALGUN TIPUS D'ASSETJAMENT ESCOLAR RACISTA.

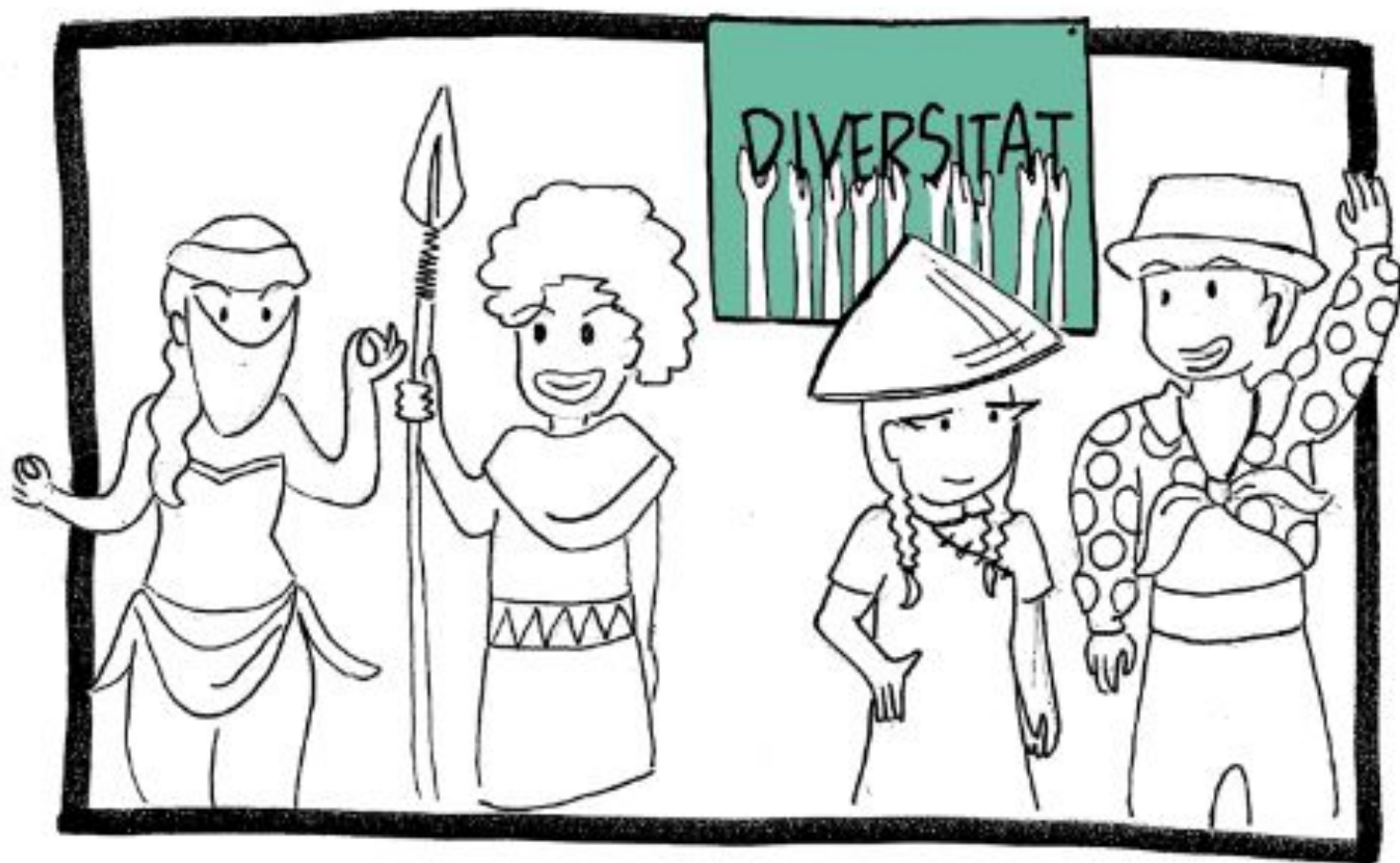
- 2- REVISARÀ I MODIFICARÀ EL MATERIAL EDUCATIU QUE REPRODUUEIXI DISCRIMINACIÓ O INFERIORITZACIÓ DE DETERMINADES PERSONES O GRUPS HUMANS RACIALS, CULTURALS O RELIGIONS.

3- T'AJUDARÀ A IDENTIFICAR SITUACIONS I FORMES DE RELACIÓ QUE PODEN REPRODUIR EXCLUSIÓ I SEGREGACIÓ A L'ESCOLA.

4- ENTENDRE L'EDUCACIÓ INTERCULTURAL COM UN PROCÉS QUE BUSCA ACABAR AMB LES DISCRIMINACIONS A L'AULA I A L'ESCOLA I NO ÚNICAMENT COM UNA CELEBRACIÓ DE LES DIFERENTS CULTURES.

- 5- T'EXPLICARÀ COM S'HA CONSTRUÏT EL RACISME A LA HISTÒRIA; QUE AQUESTA NO ÉS NATURAL SINÓ QUE S'HA CREAT EN FUNCIÓ D'UNS INTERESSOS ECONÒMICS, SOCIALS I CULTURALS.

DECÀLEG PER A PROFESSIONALS

Investigacions i informes recents han demostrat el caràcter desigual del itineraris del jovent que viu i estudia al sistema educatiu català, reservant el mal anomenat "èxit educatiu" als més avantatjats de l'escala social, econòmica i etno-racial.

Amb aquesta preocupació ens reunim i posem a l'abast d'equips professionals i alumnat, el coneixement adquirit en la nostra trajectòria educativa i acadèmica.

Conscients també dels efectes que té la institució educativa en la vida de l'alumnat, més enllà de la relació escolar, presentem una proposta de principis per a la consecució d'un model escolar intercultural crític.

Per a la creació d'aquest decàleg, ens hem basat en la pedagogia crítica i l'educació antiracista i les hem creuades amb les experiències pròpies en el nostre pas pel sistema educatiu.

SI ETS DOCENT I/O PART DE L'EQUIP DIRECTIU D'UN CENTRE EDUCATIU, TENS LA RESPONSABILITAT EN DESPLEGAR UN MODEL INTERCULTURAL I ANTIRACISTA QUE RESPECTI I PROMOGUI EL CORRECTE DESENVOLUPAMENT DE LES APRENENTATGES DE LA TOTALITAT D'ALUMNES AL TEU VOLTANT.

[Accés decàleg](#)

I- IRROMPRE, CONTESTAR I GESTIONAR L'ASSETJAMENT ESCOLAR DE CARÀCTER RACISTA:

- a.** Treballar sobre el dany que causa el silenci entorn l'exclusió, inferiorització i maltractament degut a les formes de dominació racial, ètnica, religiosa i lingüística.
- b.** Intervenir tant en l'assetjament entre iguals, com davant les actituds racistes reproduïdes pel companys/es de professió.
- c.** Identificar i acompanyar afectivament i emocionalment l'alumnat que ha sigut discriminat des de l'escolta activa, atenent els seus temps i necessitats (i/o demanar suport per realitzar aquesta tasca).
- d.** Promoure activitats i tallers dirigits a professorat i estudiants per a visibilitzar i reflexionar entorn la discriminació racial dins del propi centre educatiu i/o context.

2-BRINDAR ESTRATÈGIES PER A ANALITZAR LES ESTRUCTURES DE DOMINACIÓ PERPETRADES EN LA PRODUCCIÓ I TRANSMISSIÓ DEL CONEIXEMENT EUROCÈNTRIC:

- a. Contrarestar la dominació cultural hegemònica en el sistema educatiu
- b. Assenyalar i problematitzar el contingut racista dels materials escolars.
- c. Multiplicar i diversificar el continguts, les referències, les metodologies, les llengües i les formes de producció i transmissió del coneixement.

3- DESARTICULAR LES RELACIONS DE PODER PRESENTS A L'ESCOLA I SOTA LA SEVA ESTRUCTURA:

- a. Perpetrades en els espais de decisió.
- b. Perpetrades en els espais de socialització.
- c. Perpetrades en l'organització d'espais d'aprenentatge.

4- ENTENDRE L'EDUCACIÓ INTERCULTURAL COM UN PROCÉS DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL I NO COM UNA CONSTATACIÓ DE LA DIVERSITAT DES DE LA CELEBRACIÓ MULTICULTURAL:

- a. Abandonar la representació d'estereotips positius per l'acceptació.
- b. Rebutjar representacions exotitzades i contra contemporànies de l'alteritat.
- c. Promoure aliances i desenvolupament identitari en la diferencia: fugir de l'assimilació.

5- SITUAR LA GÈNESI HISTÒRICA COLONIAL DE LES ASIMETRIES GEOPOLÍTIQUES, LINGÜÍSTIQUES I/O ECONÒMIQUES BASADES EN LES DIVISIONS RACIALS:

- a. Ensenyar la complexa orígens històrica del racisme.
- b. Promoure l'educació materialista que posa atenció en els processos naturals, històrics i socials en contextos polítics i econòmics.
- c. Brindar eines per identificar i analitzar de manera crítica els problemes relacionats amb la desigualtat, l'exclusió i els privilegis.

FILA 0

Lucia Ngonde
Jose García

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

DINÀMICA DE TREBALL EN GRUPS

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

5 grups (un per punt)

- **Identificar** exemples que il·lustren que allò que planteja un principi succeeix a la pràctica
- **Proposar** què podriem fer des de l'escola, entitat o servei

